

שלושה סוגי דיוק :

א. **שליה** – אבחנה בין מה שנאמר במקור ומה שלא נאמר בו. ב. **אנלוגיה** – השוואה בין מספר דברים הכלולים יחד באותו מקור. ג. **הנחה** – חשיפת הנחה יסודית של המקור שלא נאמרה בו במפורש.

עירובין ע"א, א

אמר רב ובכלי אחד **אמר רבא דיקא נמי דקתני** לזה ביין ולזה בשמן צריכין לערב **אי אמרת בשלמא** רישא בכלי אחד וסיפא בשני כלים שפיר **אלא אי אמרת** רישא בשני כלים וסיפא בשני כלים מה לי יין ויין מה לי יין ושמן א"ל אביי יין ויין ראוי לערב יין ושמן אין ראוי לערב.

אי אמרת בשלמא מאי היינו דקתני	שבת קלד, ב	היינו דקאמר ליה...מרחיצין...אלא אי...אף מרחיצין מיבעי ליה
עירובין מג, א מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה ורבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות שרצו להחמיר על עצמן (משנה ד, א)	במהלכת לא פליגי, עמדה פליגי - היינו דקתני רצו להחמיר...	
עירובין ע"א, א בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין לערב לזה ביין ולזה בשמן צריכין לערב (משנה ו, ה)		א"ב רישא בכל אחד וסיפא בשני כלים – שפיר.
עירובין צה, א ועוד א"ר יהודה מערבין למבוי המפולש וחכמים אוסרין (משנה ט, ד)		א"ב פי תקרה יורד וסותם היינו דקתני ועוד
פסחים פט, א; גיטין כה, א האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שהכניס הראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו. (משנה ח, ג) אמר רבי יוחנן : לזרזן במצוות.		א"ב דאמנינהו מעיקרא - שפיר
כתובות פט, ב; בבא מציעא יז, ב נתארמלה או נתגרשה, בין מן האירוסין בין מן הנישואין- גובה את הכול (משנה כתובות ה, א)		כתב לה - משום הכי גובה את הכל...אי לא כתב, מאי גובה את הכל
בבא קמא לו, א שור שהוא מועד למיניו ואינו מועד לשאינו מינו...את שהוא מועד משלם נזק שלם...		ואינו מועד קתני - פרושי קא מפרש לה. אינו מועד - פסקה

עירובין ע"ה, א

טעמא דעירבה הא לא עירבה שתיהן אסורות...ועוד מדסיפא רבי עקיבא רישא לאו ר"ע כולה רבי עקיבא היא וחסורי מיחסרה והכי קתני... מתיב רב ביבי בר אביי ואם היו של יחידים אין צריכין לערב הא של רבים צריכין לערב אלמא...ועוד מתיב רבינא שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת וחיצונה אסורה שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות טעמא דשכח הא לא שכח שתיהן מותרות אלמא רגל המותרת אינה אסורת רגל האסורה אסורת...

משה אזר, "משפטי ייחוד מדומים בלשון המשנה", לשוננו מז, 3/4 (תשמג) 264-271

הקורא שם לב בוודאי לשימוש החוזר ונשנה במונחים נושא תוכן ונשוא תוכן... לדעתי חייב זוג מונחים זה, לצד המונחים רישא וסיפא, לשמש אבן פינה לבניין תחביר לשון ההלכה החז"לית וסגנונה. שהרי כל הלוקח בידיו את המשנה או את התוספתא...מתרשם מיד שישנו מבנה תחבירי אחד החוזר ומופיע כמעט בכל הלכה והלכה, **המאופיין קודם כול על ידי המבנה הבינארי** שלו, הן מבחינה האינטונאציה שלו והן מבחינת תוכנו. מבנה תחבירי זה מבטא ראייה קאזואליסטית מובהקת של עולם ההלכה החז"לית. ההלכה החז"לית מורכת לעיתים קרובות מתיאור של קטע מציאות מסוים...ומקביעת הדין על אותו קטע מציאות. קטעי המציאות האלה מיתרגמים בלשון ההלכה לנושאי תוכן, והדינים החלים עליהם לנושאי תוכן...תיאור תחבירי של ההלכה החז"לית ימצא חסר, אם לא יובא בחשבון נושא התוכן כחלק עיקרי במשפט, הקובע את דמותו האופיינית של המשפט ההלכתי החז"לית.